

I. RAMY RESTRUKTURYZACJI I UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

1. Jaka jest rola Jednolitej Rady ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (SRB)?

Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji jest organem ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do istotnych banków i grup transgranicznych w unii bankowej. Wraz z krajowymi organami ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji tworzy ona „jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji” (Single Resolution Mechanism, SRM). Krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji odgrywają w unii bankowej kluczową rolę.

Misją SRB jest zapewnienie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji upadających banków przy ograniczeniu do minimum skutków dla gospodarki realnej i finansów publicznych państw członkowskich uczestniczących w unii bankowej.

SRB jest organem ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do:

- ▶ banków uznawanych za istotne lub w odniesieniu do których Europejski Bank Centralny (EBC) postanowił sprawować bezpośrednio swoje uprawnienia nadzorcze oraz
- ▶ innych grup transgranicznych, w przypadku których zarówno jednostka dominująca, jak i co najmniej jeden z banków zależnych mają swoją siedzibę w dwóch różnych państwach członkowskich należących do unii bankowej.

Z czasem, w miarę powstawania nowych banków i znikania z rynku istniejących, liczba banków podlegających bezpośrednio SRB będzie się zmieniać. Lista banków podległych SRB jest publikowana na stronie internetowej SRB.

2. Czym jest jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji?

SRM odpowiada za restrukturyzację i uporządkowaną likwidację wszystkich banków państw członkowskich należących do unii bankowej.

Jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji jest obok Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego (Single Supervisory Mechanism, SSM) jednym z filarów unii bankowej. W ramach SRM począwszy od stycznia 2016, scentralizowaną władzę decyzyjną w zakresie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji sprawuje SRB, która czerpie swoje uprawnienia zarówno z przepisów dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej

likwidacji banków (dyrektywa 2014/59/UE – BRRD), jak i rozporządzenia w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (rozporządzenie 806/2014 – SRMR).

3. Czym jest BRRD?

Zadaniem BRRD jest dopilnowanie, by upadające banki były restrukturyzowane i likwidowane w sposób uporządkowany bez zaburzeń funkcjonowania systemu finansowego ani gospodarki realnej, przy jednoczesnej minimalizacji kosztów obciążających podatników.

Ogólnie rzecz ujmując, BRRD reguluje cztery kluczowe obszary: i) planowanie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji; ii) stosowanie środków wczesnej interwencji przez organ nadzoru; iii) stosowanie instrumentów w zakresie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji i korzystanie z uprawnień w tym zakresie, w przypadku gdy upadłość rzeczywiście wystąpi; i wreszcie iv) współpracę i koordynację działań między organami krajowymi.

4. Czym jest rozporządzenie w sprawie SRM? Jaki jest związek z SSM?

Rozporządzenie SRMR przyjęte w lipcu 2014 r. w celu stworzenia zintegrowanych ram podejmowania decyzji dotyczących restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w unii bankowej w uzupełnieniu SSM, który ma podobny cel w zakresie nadzoru. SRB współpracuje ściśle z NRA.

NRA są organami ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji państw członkowskich uczestniczących w unii bankowej. Są one uprawnione do realizacji programów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji przyjętych przez SRB.

Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji i krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji współpracują z SSM, Komisją Europejską, Radą Unii Europejskiej, Parlamentem Europejskim oraz innymi organami europejskimi i międzynarodowymi.

5. Jaka jest rola krajowych organów ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w SRM?

NRA odpowiadają bezpośrednio za wszystkie banki, które nie podlegają bezpośrednio uprawnieniom SRB. Jeżeli jednak niezbędne jest zapewnienie spójnego stosowania wysokich standardów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, SRB może postanowić o bezpośrednim wykonywaniu swoich uprawnień w odniesieniu do banków podlegających zasadniczo uprawnieniom krajowego organu ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

SRMR stanowi, że SRB odpowiada za skuteczne i spójne funkcjonowanie SRM. SRB może wydawać ogólne instrukcje dla krajowych organów ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji i ostrzeżenia skierowane do konkretnego krajowego organu ds. restrukturyzacji i uporządkowanej, jeżeli uzna, że decyzja, którą organ zamierza przyjąć, jest niezgodna z przepisami SRMR lub ogólnymi instrukcjami SRB.

Ponadto jeżeli dane działanie w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji wymaga użycia środków jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (SRF), SRB odpowiada za przyjęcie programu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji dla danego banku.

NRA odgrywają ponadto ważną rolę w zakresie zarządzania SRM. Jeżeli bank podlegający nadzorowi SRB spełnia warunki do objęcia go restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją, podczas sesji wykonawczej SRB, w której uczestniczą przedstawiciele SRB i odpowiedniego krajowego organu/odpowiednich krajowych organów ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, przyjmowany jest program restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, który zostanie następnie zrealizowany przez odpowiedni organ krajowy/odpowiednie organy krajowe.

6. Czym jest restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja banku?

Restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja banku oznacza restrukturyzację banku przez organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji przy zastosowaniu instrumentów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w celu ochrony interesu publicznego, w tym zapewnienia ciągłości funkcji krytycznych banku i stabilności finansowej oraz zminimalizowania kosztów ponoszonych przez podatników.

Banki świadczą istotne usługi dla obywateli, przedsiębiorstw i gospodarki ogółem i w związku ze swoją niezwykle istotną rolą jako pośredników w gospodarce, ich trudności finansowe należy rozwiązywać w sposób uporządkowany, szybki i skuteczny, unikając przy tym zbędnych zakłóceń funkcjonowania samych banków i pozostałej części systemu finansowego. Ze względu na tak ważną rolę banków oraz wobec braku skutecznych systemów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w przeszłości władze często uznawały za konieczne wydatkowanie pieniędzy podatników w celu przywrócenia zaufania do systemu bankowego i uniknięcia szkód systemowych na szerszą skalę.

Dane działanie w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji należy podejmować wyłącznie w przypadku, gdy zostanie ono uznane za niezbędne w świetle interesu publicznego i tylko jeżeli likwidacja banku w ramach zwykłego postępowania upadłościowego nie pozwoliłaby zrealizować celów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji określonych w BRRD. W takich przypadkach narzędzi restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji można użyć do ingerencji w upadający bank w celu zapewnienia ciągłości najważniejszych funkcji finansowych i ekonomicznych banku przy jednoczesnym zminimalizowaniu skutków jego upadłości dla gospodarki i systemu finansowego. System restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zapewnia obciążenie stratami akcjonariuszy i wierzycieli upadającego banku, a nie podatników.

Istnieją następujące cztery instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji:

- ▶ **Zbycie działalności** – pozwala na całkowite lub częściowe zbycie aktywów, pasywów lub akcji danego podmiotu prywatnemu nabywcy;
- ▶ **Bank pomostowy** – część lub całość aktywów, zobowiązań lub akcji zostaje przeniesiona do kontrolowanego podmiotu tymczasowego;
- ▶ **Wydzielenie aktywów** – aktywa mogą zostać przeniesione do podmiotu zarządzającego aktywami;
- ▶ **Umorzenie lub konwersja długu (bail-in)** – kapitał własny i zadłużenie mogą zostać umorzone i zamienione, obciążając akcjonariuszy i wierzycieli banku, a nie ogół społeczeństwa.

7. Jakie warunki muszą zostać spełnione, żeby dany podmiot został objęty restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją?

Restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja ma miejsce, gdy odpowiednie organy stwierdzą, że:

- ▶ bank znajduje się na progu upadłości lub jest zagrożony upadłością (Failing Or Likely To Fail, FOLTF);
- ▶ nie istnieją środki nadzoru ani środki w sektorze prywatnym, za pomocą których można przywrócić rentowność banku w rozsądnej perspektywie czasowej; oraz
- ▶ restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja jest niezbędna w interesie publicznym, co oznacza, że jej cele nie zostałyby osiągnięte w takim samym zakresie jak w przypadku zastosowania standardowego postępowania upadłościowego.

8. Kto jest odpowiedzialny za ustalenie, czy powyższe warunki są spełnione i jakie są konsekwencje takiego ustalenia?

W unii bankowej za ustalenie statusu „FOLTF” odpowiada EBC (po konsultacji z SRB). SRB może również uznać, że dany bank kwalifikuje się jako FOLTF, jeżeli poinformowała EBC o tym, że zamierza to uczynić, a EBC nie zareagował w terminie trzech dni (art. 18 SRMR).

SRB sprawdza, czy nie istnieją alternatywne środki umożliwiające uniknięcie upadłości i czy przeprowadzenie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji jest niezbędne w świetle interesu publicznego.

Ocenę tego, czy występuje interes publiczny, przeprowadza SRB. Jeżeli warunek ten nie jest spełniony, upadłość będzie przedmiotem postępowania na szczeblu krajowym przez organ postępowania upadłościowego.

9. Jaka jest różnica między restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją a zwykłym postępowaniem upadłościowym?

Nadrzędnym celem systemu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji określonego dyrektywą BRRD jest zapewnienie jak najszybszego uzdrowienia sytuacji banku przy minimalnym ryzyku dla stabilności finansowej. Cel ten należy osiągnąć, nie powodując przy tym negatywnych skutków dla gospodarki realnej i bez konieczności wydawania na stabilizację upadających banków pieniędzy podatników (lecz akcjonariuszy i wierzycieli banków – mechanizm bail-in, a nie bail-out). Cele restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji są o wiele szersze niż cele standardowego postępowania upadłościowego, które skupiają się z reguły na interesach wierzycieli i na maksymalizacji wartości masy upadłościowej. Mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji ma na celu zapewnienie ogólnej stabilności finansowej. W tym kontekście organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji dąży również do zapewnienia, by żaden wierzyciel nie poniósł w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji większych strat niż w przypadku standardowego postępowania upadłościowego (zasada „niepogarszania sytuacji wierzycieli” – „No Creditor Worse Off”).

10. Czy standardowe postępowanie upadłościowe dotyczące banków jest ujednoczone na szczeblu UE?

Postępowanie upadłościowe wobec banków nie zostało ujednoczone na szczeblu UE. Obowiązują różne procedury i cele na szczeblu krajowym.

11. Jakie cele są realizowane poprzez restrukturyzację i uporządkowaną likwidację banku i na jakiej podstawie organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji ocenia, czy restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja leży w interesie publicznym?

Stosując instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, SRB, a w stosownych przypadkach krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, uwzględniają cele postępowania i dobierają instrumenty tak, aby były one jak najlepiej dopasowane do realizacji tych celów.

W dyrektywie BRRD i rozporządzeniu SRMR określono następujące cele restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji:

- ▶ **zapewnienie ciągłości krytycznych funkcji;** SRB stwierdza, czy dany bank spełnia jedną z krytycznych funkcji, których zakłócenie może mieć negatywny wpływ na gospodarkę realną i stabilność finansową. Jeżeli tak jest, SRB ustala, które z działań w zakresie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji podjąć i z których narzędzi skorzystać, żeby skutecznie zachować te funkcje.

- ▶ **uniknięcie poważnych niekorzystnych skutków dla stabilności finansowej**, w szczególności poprzez zapobieganie efektowi domina zagrażającemu, między innymi, infrastrukturze rynkowej. Z reguły skutki te są pochodną sytuacji, w których system finansowy jest rzeczywiście lub potencjalnie narażony na zakłócenia prowadzące do trudności finansowych zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu, efektywności i integralności rynku wewnętrznego lub gospodarki bądź systemu finansowego jednego lub kilku państw członkowskich UE.
- ▶ **ochrona finansów publicznych** poprzez ograniczenie do minimum nadzwyczajnego publicznego wsparcia finansowego;
- ▶ **ochrona deponentów** objętych dyrektywą w sprawie systemów gwarancji depozytów (DGSD) i inwestorów objętych dyrektywą w sprawie systemów rekompensat dla inwestorów (ICSD);
- ▶ **ochrona środków i aktywów klientów.**

Realizując cele restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, SRB oraz krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji będą dążyły do minimalizacji kosztów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz uniknięcia spadku wartości, chyba że jest on konieczny do osiągnięcia celów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

Powyższe cele restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji są równorzędne, a organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji muszą je odpowiednio wyważyć w zależności od charakteru i okoliczności danego przypadku.

Aby przeprowadzić działanie w zakresie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji powinien stwierdzić, czy działanie przewidziane w odniesieniu do danego banku pozwoli lepiej osiągnąć cele postępowania niż likwidacja podmiotu w ramach zwykłego postępowania upadłościowego (art. 18 ust. 5 SRMR oraz art. 32 ust. 5 BRRD).

12. Jaka jest różnica między „bail-in” a „bail-out”?

„Bail-out” oznacza sytuację, w której inne osoby niż akcjonariusze i wierzyciele, na przykład państwo, ratują przedsiębiorstwo (np. bank), przekazując pieniądze w celu zapobiegnięcia negatywnym konsekwencjom dla systemu finansowego lub gospodarki, które wyniknęłyby z upadłości tego przedsiębiorstwa.

Natomiast „bail-in” polega na zmuszeniu akcjonariuszy i wierzycieli danego przedsiębiorstwa do poniesienia powstałych obciążeń poprzez umorzenie części ich zadłużenia lub jego zamianę na kapitał własny. Rozwiązanie to zapobiega pokusie nadużyć i pozwala uniknąć konieczności wydawania pieniędzy podatników.

Organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji dąży przy tym do zapewnienia, by żaden wierzyciel nie poniósł w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji większych strat niż w przypadku standardowego postępowania upadłościowego (zasada „niepogarszania sytuacji wierzycieli”).

13. Jakie są ogólne zasady dotyczące restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji?

- ▶ W pierwszej kolejności straty ponoszą akcjonariusze danej instytucji;
- ▶ wierzyciele należący do tej samej kategorii są traktowani w ten sam sposób, chyba że przepisy SRMR/BRRD przewidują inaczej;

- ▶ żaden z wierzycieli nie ponosi strat większych niż w przypadku, gdyby bank zlikwidowano w ramach standardowego postępowania upadłościowego;
- ▶ w drugiej kolejności po akcjonariuszach straty ponoszą wierzyciele, według kolejności zaspokajania ich roszczeń obowiązującej w ramach standardowego postępowania upadłościowego, chyba że przepisy SRMR/BRRD stanowią inaczej;
- ▶ zarząd i kierownictwo wyższego szczebla instytucji są zastępowani, chyba że ich utrzymanie na stanowisku jest konieczne do osiągnięcia celów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji;
- ▶ osoby fizyczne i prawne ponoszą na mocy prawa krajowego i zgodnie z przepisami prawa cywilnego lub karnego osobistą odpowiedzialność za upadłość instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją;
- ▶ depozyty gwarantowane podlegają pełnej ochronie. Zgodnie z przepisami dyrektywy w sprawie systemu gwarancji depozytów odpowiednia jest ochrona depozytów na poziomie 100 000 EUR i należy ją utrzymać. Wysokość gwarancji na depozyty przypada na deponenta na bank. Oznacza to, że limit 100 000 EUR dotyczy wszystkich rachunków bankowych w tym samym banku. Należy informować deponentów, że środki zdeponowane na różnych rachunkach prowadzonych przez ten sam bank nie są objęte odrębnymi gwarancjami. Przy tym wszystkie depozyty jednego deponenta w różnych bankach podlegają odrębnej ochronie.

14. Jak przebiega proces podejmowania decyzji o objęciu danego podmiotu restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją?

Skoro SRB ustali, że dany bank spełnia warunki objęcia go restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją, SRB przyjmie program restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji określający, które instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zostaną zastosowane, a w razie konieczności, czy zostaną użyte środki SRF.

Jeżeli działanie w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji obejmuje użycie SRF lub przyznanie pomocy państwa, program restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji może zostać przyjęty dopiero po wydaniu przez Komisję Europejską pozytywnej lub warunkowej decyzji dotyczącej zgodności tej pomocy z zasadami dotyczącymi rynku wewnętrznego. Właściwe krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji odgrywają istotną rolę w przygotowywaniu i przyjmowaniu programów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

Po przyjęciu programu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji SRB przesyła go Komisji Europejskiej. Program może wejść w życie, tylko jeżeli Komisja Europejska lub Rada Unii Europejskiej (Rada) nie wyrażą sprzeciwu w terminie 24 godzin. Program wchodzi w życie po jego zatwierdzeniu przez Komisję. Jeżeli jednak KE wyrazi sprzeciw wobec niektórych aspektów programu, SRB odpowiednio go zmodyfikuje, zanim program zostanie zatwierdzony i wprowadzony w życie.

Ewentualnie Komisja może zwrócić się do Rady Unii Europejskiej z wnioskiem, by ta albo sprzeciwiła się programowi ze względu na brak interesu publicznego, albo zażądała istotnych modyfikacji dotyczących wykorzystania środków SRF. Jeżeli Rada Unii Europejskiej sprzeciwi się programowi, ponieważ nie leży on w interesie publicznym, bank zostanie objęty uporządkowaną likwidacją zgodnie z obowiązującym prawem krajowym. Jeżeli Rada Unii Europejskiej zatwierdzi modyfikację dotyczącą użycia SRF, SRB zmodyfikuje odpowiednio program, po czym program zostanie zatwierdzony i wejdzie w życie. Jeżeli Rada Unii Europejskiej odrzuci wniosek Komisji, program wejdzie w życie w pierwotnym kształcie.

Właściwe krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji podejmą niezbędne działania w celu realizacji programu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. SRB monitoruje

realizację programu przez odpowiednie krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, a jeżeli dany organ krajowy postępuje niezgodnie z programem, SRB może instruuować bezpośrednio bank objęty restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją.

15. Jakie są ogólne uprawnienia SRB i NRA w zakresie stosowania instrumentów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji?

Ogólne uprawnienia niezbędne organom ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w celu stosowania instrumentów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji określono w art. 63 dyrektywy BRRD. Do minimalnego zestawu „kluczowych uprawnień” określonych w BRRD należą:

- ▶ dostęp do informacji w celu przygotowania działań w zakresie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.
- ▶ przejęcie kontroli nad bankiem objętym restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją, w tym uprawnienie do wymiany kierownictwa.
- ▶ wykonywanie uprawnień przysługujących akcjonariuszom i organowi zarządzającemu.
- ▶ przenoszenie akcji, praw, aktywów lub zobowiązań.
- ▶ zmiana terminu wymagalności kwalifikujących się zobowiązań, ich zamiana na akcje lub zmniejszenie kwoty głównej zadłużenia.
- ▶ anulowanie lub obniżenie nominalnej liczby akcji lub innych instrumentów właścicielskich.

16. Czym jest jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji?

Mechanizmy finansowania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji są stosowane w ostateczności, po obciążeniu stratami udziałowców i wierzycieli. Specjalnie w tym celu utworzono jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (SRF). Właścicielem i administratorem funduszu jest SRB. SRB może korzystać ze środków SRF jedynie w celu zapewnienia skutecznego stosowania instrumentów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz wykonywania uprawnień w tym zakresie. SRB może uruchomić SRF w celu pokrycia strat lub dokapitalizowania danego podmiotu po wniesieniu uprzednio przez udziałowców i wierzycieli banku wkładu na poczet pokrycia strat i dokapitalizowania wynoszącego 8% całkowitych zobowiązań, wliczając w to fundusze własne. SRF składa się z puli krajowych, które przewidziano na okres przejściowy ośmiu lat do czasu pełnego uwspólnienia funduszu. W miarę upływu czasu kwota zgromadzonych środków rośnie, a składki od banków są pobierane na szczeblu krajowym przez krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

Docelowo, do dnia 31 grudnia 2023 r., stan środków zgromadzonych przez SRF ma wynieść 1% kwoty gwarantowanych depozytów wszystkich instytucji kredytowych należących do unii bankowej. Według stanu z lipca 2016 r. na rachunkach funduszu zgromadzono łącznie 10,8 mld EUR pochodzących ze składek blisko 4000 instytucji. Docelowa wielkość SRF zmienia się w sposób dynamiczny proporcjonalnie do zmian stanu depozytów gwarantowanych.

II. PLANOWANIE RESTRUKTURYZACJI I UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

Jednym z głównych zadań SRB jest planowanie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków w sposób zapewniający jej skuteczność. Celem planowania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji jest:

- ▶ uzyskanie kompleksowej wiedzy na temat banków i ich funkcji krytycznych,
- ▶ identyfikacja i usunięcie wszelkich przeszkód dla skutecznej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz
- ▶ uzyskanie gotowości do restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków w razie konieczności

Odzwierciedleniem procesu planowania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji są poszczególne rozdziały planu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji:

A. STRATEGICZNA ANALIZA DZIAŁALNOŚCI

Pierwszy etap obejmuje sporządzenie szczegółowego przeglądu dotyczącego banku. Przegląd zawiera opis struktury banku, jego sytuacji finansowej, modelu prowadzenia działalności, funkcji krytycznych, głównych linii biznesowych, współzależności wewnętrznych i zewnętrznych oraz krytycznych systemów i infrastruktury.

B. PREFEROWANA STRATEGIA RESTRUKTURYZACJI I UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

Następnie ocenia się, czy w przypadku upadłości banku, cele restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zostałyby zrealizowane najlepiej poprzez likwidację banku w ramach standardowego postępowania upadłościowego czy też w drodze restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. W przypadku wybrania drugiego wariantu opracowywana jest strategia restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, przewidująca, między innymi, użycie odpowiednich instrumentów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji i wykorzystanie stosownych uprawnień w tym zakresie.

C. CIĄGŁOŚĆ FINANSOWA I OPERACYJNA PODCZAS RESTRUKTURYZACJI I UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

Po określeniu strategii restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oceniane są finansowe i operacyjne warunki wstępne zapewnienia ciągłości podczas restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, które umożliwiają osiągnięcie celów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

D. PLAN INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNY

Na tym etapie opisywane są mechanizmy i procedury operacyjne niezbędne do przekazywania organom ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji wszelkich istotnych informacji, a także uzgodnienia dotyczące systemów informacji zarządczych, które zapewnią terminowe, aktualne i ścisłe informacje, wraz ze strategią komunikacyjną oraz planem restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

E. ZAKOŃCZENIE OCENY MOŻLIWOŚCI PRZEPROWADZENIA SKUTECZNEJ RESTRUKTURYZACJI I UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

Na tym etapie ocenia się, czy istnieją przeszkody dla likwidacji banku w ramach standardowego postępowania upadłościowego lub dla jego restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

W przypadku gdy likwidacja lub restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja są niemożliwe, określone są odpowiednie środki w celu usunięcia zaistniałych przeszkód.

F. OPINIA BANKU DOTYCZĄCA PLANU RESTRUKTURYZACJI I UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

Bank ma prawo przedstawić swoją opinię dotyczącą planu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Opinia banku jest częścią planu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Plan restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji jest poddawany przeglądowi, a w razie potrzeby aktualizowany, co najmniej raz w roku oraz po wystąpieniu istotnych zmian dotyczących banku.

Dodatkowe informacje można znaleźć w wydanym przez SRB dokumencie zatytułowanym SRB's Introduction to Resolution Planning (Wprowadzenie do planowania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji).

III. INSTRUMENTY RESTRUKTURYZACJI I UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

A) INSTRUMENT UMORZENIA LUB KONWERSJI DŁUGU (BAIL-IN)

1. Czym jest instrument bail-in?

W ramach instrumentu bail-in stratami obciążeni są właściciele i wierzyciele upadającego banku. Bail-in umożliwia pokrycie strat poprzez zamianę zobowiązań na zwykłe instrumenty udziałowe, na przykład akcje, albo poprzez umorzenie części kwoty zobowiązania.

Bail-in jest podstawowym instrumentem unijnego systemu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków. Pozwala na odpisanie długu banku wobec wierzycieli lub jego przekształcenie na kapitał własny.

Dzięki uwzględnieniu hipotetycznych strat, jakie udziałowcy i wierzyciele ponieśli, gdyby dany bank został objęty zwykłym postępowaniem upadłościowym, bail-in pozwala zmniejszyć wartość i kwotę zobowiązań upadłego banku. To natomiast oszczędza podatnikom konieczności przekazywania środków na pokrycie strat i dokapitalizowanie banku.

Mechanizm bail-in może zostać użyty do:

- ▶ dokapitalizowania instytucji, która spełnia warunki restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w zakresie wystarczającym do przywrócenia jej zdolności do spełnienia warunków zezwolenia, dalszego prowadzenia działalności objętej zezwoleniem oraz podtrzymania zaufania rynkowego do instytucji; lub
- ▶ konwersji na kapitał własny lub zmniejszenia kwoty wierzytelności lub instrumentów dłużnych, które zostałyby przeniesione do instytucji pomostowej (w celu zapewnienia jej kapitału) lub zostałyby przeniesione w ramach instrumentu zbycia działalności lub instrumentu wydzielenia aktywów.

Zakres instrumentu bail-in

Przepisy SRMR/BRRD przewidują, że instrument bail-in może być stosowany w odniesieniu do wszystkich zobowiązań, które nie są wyraźnie wyłączone z jego zakresu. Najważniejsze wyłączenie dotyczy depozytów gwarantowanych, tzn. depozytów do kwoty objętej systemem gwarancji depozytów. Dzięki temu depozyty gwarantowane są zabezpieczone na czas restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

Wyraźnie wyłączono następujące zobowiązania:

- ▶ depozyty gwarantowane, zobowiązania z tytułu posiadania aktywów lub środków pieniężnych należących do klientów, pod warunkiem że klienci podlegają ochronie na mocy obowiązujących przepisów prawa upadłościowego;
- ▶ zobowiązania wynikające ze stosunku powiernictwa, pod warunkiem że klienci podlegają ochronie na mocy mającego zastosowanie prawa;
- ▶ zobowiązania wobec instytucji finansowych (spoza grupy instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją), których pierwotny termin zapadalności wynosi mniej niż siedem dni;
- ▶ zobowiązania, których rezydualny termin zapadalności wynosi mniej niż siedem dni, względem systemów lub operatorów systemów rozliczeniowych lub ich uczestników;
- ▶ wynagrodzenie lub świadczenia pracowników (z wyjątkiem zmiennych składników wynagrodzenia);
- ▶ zobowiązania wobec wierzycieli komercyjnych lub handlowych z tytułu dostawy i świadczenia usług o znaczeniu krytycznym;
- ▶ zobowiązania wobec organów podatkowych i instytucji zabezpieczenia społecznego, jeżeli zobowiązania te mają uprzywilejowany charakter z mocy prawa;
- ▶ zobowiązania w stosunku do systemów gwarancji depozytów; oraz
- ▶ zobowiązania zabezpieczone, w tym obligacje zabezpieczone i zobowiązania w postaci instrumentów zabezpieczających wystawcy zabezpieczonych obligacji,

Oprócz powyższej listy zobowiązań wyłączonych z zakresu bail-in przepisy SRMR/BRRD przewidują, że w wyjątkowych okolicznościach organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji może w całości lub częściowo wyłączyć pewne zobowiązania z mechanizmu bail-in, w przypadku gdy:

- ▶ danych zobowiązań nie można umorzyć ani zamienić na dług w rozsądnym terminie; lub
- ▶ wyłączenie jest niezbędne i jest proporcjonalne w celu uzyskania ciągłości funkcji krytycznych i głównych linii biznesowych; lub
- ▶ wyłączenie jest niezbędne i jest proporcjonalne do tego, by zapobiec powstaniu powszechnego efektu domina, który zakłóciłoby funkcjonowanie rynków finansowych, zwłaszcza jeżeli chodzi o kwalifikujące się depozyty osób fizycznych oraz mikro, małych i średnich przedsiębiorstw; lub
- ▶ zastosowanie instrumentu umorzenia lub konwersji długu spowodowałoby wyższe straty u innych wierzycieli niż w przypadku niezastosowania tego mechanizmu.

B) INSTRUMENT ZBYCIA DZIAŁALNOŚCI

1. Czym jest instrument zbycia działalności?

Instrument zbycia działalności umożliwia organom ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji sprzedaż instytucji (lub części jej działalności) jednemu lub kilku nabywcom bez zgody akcjonariuszy. Organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji jest uprawniony do przeniesienia akcji lub innych instrumentów właścicielskich wyemitowanych przez instytucję objętą restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją, a także wszelkich aktywów, praw lub zobowiązań instytucji podlegającej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, na rzecz nabywcy niebędącego instytucją pomostową. Instrument sprzedaży działalności może być stosowany

indywidualnie lub w połączeniu z innymi instrumentami. Tak jak w przypadku wszystkich instrumentów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, jego zastosowanie musi przyczynić się do realizacji celów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

2. Co dzieje się z pozostałym podmiotem w przypadku częściowej sprzedaży działalności?

W przypadku gdy w ramach instrumentu zbycia działalności przenoszona jest część aktywów, praw i pasywów, pozostały podmiot zostanie objęty likwidacją w ramach standardowego postępowania upadłościowego. Powinno to nastąpić w rozsądnym terminie.

C) INSTRUMENT INSTYTUCJI POMOSTOWEJ

1. Czym jest instrument instytucji pomostowej?

Celem instrumentu instytucji pomostowej jest stworzenie możliwego do zbycia banku poprzez jego wydzielenie z ogółu działalności (a tym samym utrzymanie funkcji krytycznych upadającego banku). Instrument instytucji pomostowej umożliwi zachowanie funkcji krytycznych banku na czas poszukiwań nabywcy będącego osobą trzecią.

Instrument umożliwia przeniesienie i) instrumentów właścicielskich wyemitowanych przez jedną lub kilka instytucji objętych restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją lub ii) wszelkich innych aktywów, praw lub zobowiązań jednej lub kilku instytucji objętych restrukturyzacją lub uporządkowaną likwidacją na instytucję pomostową.

Instrument obejmuje utworzenie tymczasowej instytucji pomostowej (zwanej również bankiem pomostowym) i utrzymywanie funkcji krytycznych przez maksymalny okres dwóch lat, do czasu gdy możliwa będzie sprzedaż banku prywatnemu nabywcy. Pozostała część banku, która nie została sprzedana, jest następnie poddawana uporządkowanej likwidacji.

2. Kto będzie właścicielem instytucji pomostowej?

Instytucja pomostowa jest w całości lub w części własnością co najmniej jednego organu publicznego i podlega kontroli organu ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

D) INSTRUMENT WYDZIELENIA AKTYWÓW – PODMIOT ZARZĄDZAJĄCY AKTYWAMI

1. Czym jest instrument wydzielenia aktywów?

Instrument wydzielenia aktywów polega na przeniesieniu aktywów i zobowiązań do odrębnego, tymczasowo utworzonego podmiotu zarządzającego aktywami (asset management vehicle, AMV). Podmiot jest tworzony w celu otrzymania aktywów, praw i zobowiązań co najmniej jednej instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją lub instytucji pomostowej. AMV zarządza nimi w celu maksymalizacji ich wartości na wypadek ewentualnej sprzedaży lub uporządkowanej likwidacji.

Instrument wydzielenia aktywów musi być zawsze stosowany wspólnie z innym instrumentem restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (zbycie działalności, instytucja pomostowa lub bail-in).

2. Kto będzie właścicielem podmiotu zarządzającego aktywami?

AMV jest w całości lub w części własnością co najmniej jednego organu publicznego, którym może być organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji lub mechanizm finansowania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

Zgodnie z ogólnymi uprawnieniami organu ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w zakresie przejmowania praw akcjonariuszy, przeniesienie może się odbywać bez zgody akcjonariuszy instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją lub innej osoby trzeciej i bez konieczności spełnienia żadnych wymogów proceduralnych wynikających z prawa spółek lub przepisów dotyczących zabezpieczeń.

AMV powinien działać pod kontrolą organu ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji i z zastrzeżeniem następujących wymogów: i) organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zatwierdza treść dokumentów założycielskich AMV ii) organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji albo powołuje, albo zatwierdza organ zarządzający AMV; iii) organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zatwierdza wynagrodzenie członków organu zarządzającego i ustala zakres ich obowiązków; iv) organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zatwierdza strategię i profil ryzyka AMV.

3. Jakiego rodzaju aktywa zostaną przeniesione do podmiotu zarządzającego aktywami?

Artykuł 42 ust. 5 BRRD stanowi, że organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji może korzystać z uprawnienia do przeniesienia aktywów, praw i zobowiązań tylko w jednej z następujących trzech sytuacji:

1. Sytuacja panująca na rynku tych aktywów sprawia, że ich likwidacja w ramach standardowego postępowania upadłościowego mogłaby mieć negatywny wpływ na jeden lub kilka rynków finansowych.
2. Przeniesienie jest konieczne, aby zapewnić właściwe funkcjonowanie instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją lub instytucji pomostowej.
3. Przeniesienie jest konieczne, aby zmaksymalizować wpływy z likwidacji.

4. W jaki sposób finansowany będzie podmiot zarządzający aktywami?

Struktura finansowania AMV zależy będzie od wartości i charakterystyki przenoszonych aktywów. W przypadku użycia tego instrumentu wspólnie z mechanizmem bail-in kwota umorzenia lub konwersji długu musi uwzględniać ostrożny szacunek potrzeb kapitałowych AMV. Ewentualne wynagrodzenie zapłacone przez AMV z tytułu aktywów, praw lub zobowiązań przeniesionych bezpośrednio z instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją może być wypłacane w formie długu wyemitowanego przez AMV.